

Jongeren aan het roer: Oriëntatie op werk en beroep in de Zuid-Hollandse Delta

Jongeren aan het roer: focus van dit boekje

Dit boekje gaat specifiek in op jongeren en hun oriëntatie op beroepen en werk in de Zuid-Hollandse Delta. Wat weten de jongeren over de regionale arbeidsmarkt en hoe oriënteren ze zich? Hiervoor zijn allereerst de jongeren zelf bevraagd aan de hand van een enquête onder vo-leerlingen en mbo-studenten uit de regio, in totaal 304 jongeren.

Aanvullend worden resultaten gedeeld op grond van interviews met organisaties, gemeenten en scholen, specifiek over dit thema: hoe kijken zij aan tegen jongeren en hun oriëntatie op de arbeidsmarkt? Wat gebeurt er al (of juist nog niet) om de arbeidsmarkt van de regio onder de aandacht te brengen van jongeren én van hun ouders?

Tenslotte delen we ideeën van jongeren uit het voortgezet onderwijs en hoger beroepsonderwijs over arbeidsmarktoriëntatie, zoals die naar voren kwamen tijdens het Kenniscafé op 16 april 2025 bij de Beroepscampus Middelharnis.

Delta Dreamers DNA onderzoeksproject

Het onderzoeksproject heeft zich gericht op twee pijlers:

1. Samenwerking in de Triple Helix

In het onderzoek is de samenwerking in kaart gebracht tussen scholen, bedrijven en gemeenten: samenwerking onderling én met elkaar. Het doel was inzichtelijk te krijgen wat er nodig is in de regio voor een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Hiertoe zijn in totaal 41 interviews gehouden met de betrokken partijen.

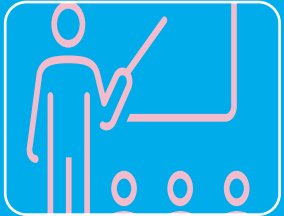
2. Jongeren en hun oriëntatie op werk in de Zuid-Hollandse Delta

Om te achterhalen wat jongeren weten over werk en beroepen op de regionale arbeidsmarkt is een enquête verricht op verschillende scholen op de eilanden Voorne-Putten, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee. Welke beelden hebben jongeren over de regionale arbeidsmarkt en de beroepsmogelijkheden op de eilanden?

Enquête: respondenten

De enquête is gehouden onder 304 jongeren, bestaande uit 225 vo-leerlingen en 79 mbo-studenten.

De vo-leerlingen zaten in de volgende klassen: vmbo 4, havo 4, havo 5, vwo 4, vwo 5 en vwo 6. De leeftijd varieerde van 15-19 jaar.

De mbo-leerlingen waren studenten van het eerste t/m derde studiejaar in de sectoren Agri & Food, Bouw & Techniek, Zorg & Welzijn en Business & Finance. De leeftijd varieerde van 16-22 jaar.

10 Enquête Vragen

1. Op welk eiland woon je?
2. Welke vorm van onderwijs volg je?
3. In welk leerjaar zit je?
4. Wat is jouw leeftijd?
5. Heb je les of informatie gekregen over beroepen of carrièremogelijkheden op het eiland waar je woont
(Hoeksche Waard, Goeree-Overflakkee of Voorne-Putten)?
6. Aan welke activiteiten heb je deelgenomen of ga je deelnemen om kennis te maken met beroepen en bedrijven?
7. Hoe ben jij op de hoogte van beroepen en werk bij jou op het eiland?
8. Naar welke sector gaat vooral jouw interesse uit, om daar later te werken?
9. Wat vind jij het belangrijkste om te weten te komen over jouw latere werk?
10. Wat is voor jou de beste manier om kennis te maken met beroepen en het werkveld?

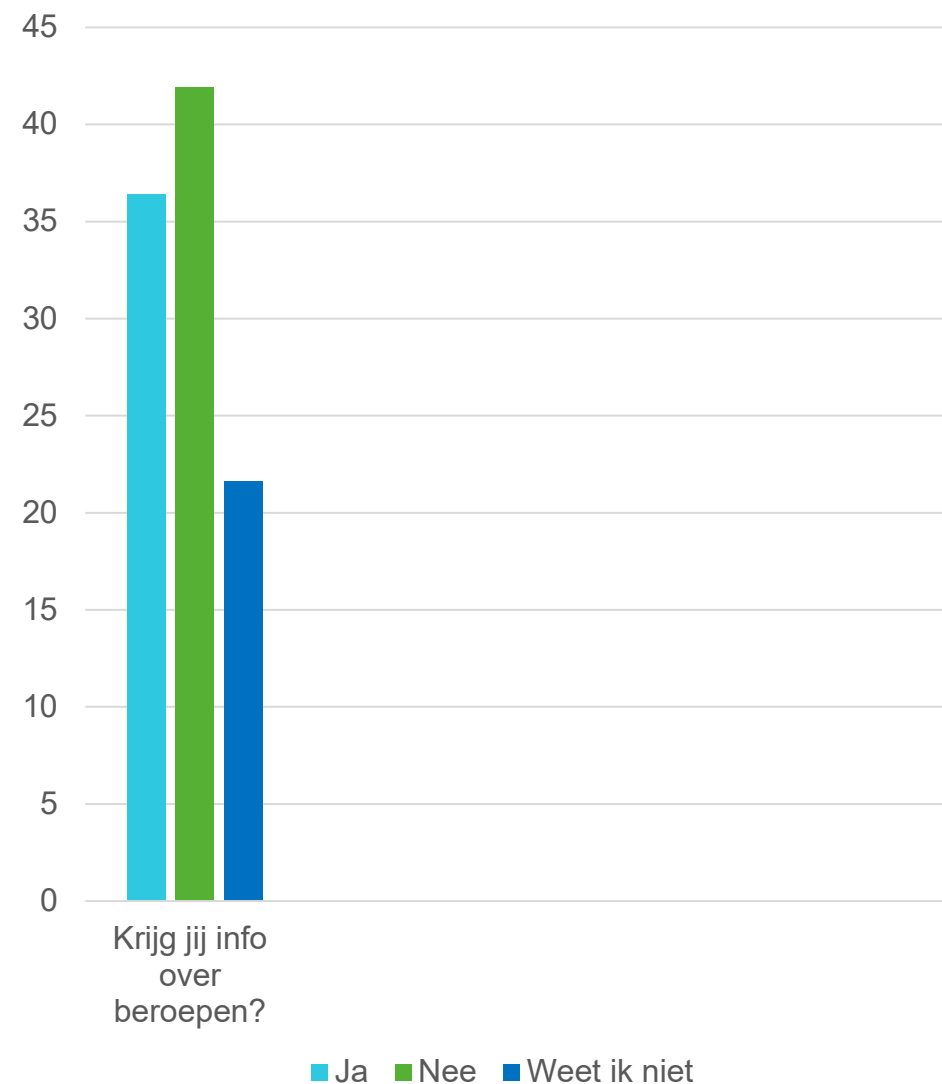
ENQUETE: belangrijkste resultaten (N = 304)

- Op veel onderdelen antwoorden vo-leerlingen niet significant anders op de vragen dan de mbo-studenten.
- Uitzondering: er is een significant verschil tussen opvatting van vo-leerlingen en mbo-studenten over kennismaking met werkveld (stage, bedrijvenmarkt, bedrijfsbezoek, etc.).
- Van de 8 sectoren waarvan jongeren hun belangstelling konden aangeven, werden Zorg & Welzijn, Business & Finance, Bouw & Techniek en Onderwijs het meest gekozen.
- 36% van de ondervraagden geeft aan op school geïnformeerd te worden over werk / beroepen; 42% zegt niet geïnformeerd te worden en 22% weet het niet.
- Familie blijkt de meest genoemde informatiebron als het gaat om werk en beroepen.
- Jongeren willen geïnformeerd worden (en kiezen) op basis van ervaringen en beleving, niet op grond van (vacature)beschrijvingen of voorlichtingen.
- De volgende slides laten meer gedetailleerde antwoorden zien op de vragen 5 -10.

Heb je les of informatie gekregen over beroepen of carrièremogelijkheden op het eiland waar je woont?

Info over beroepen – VO & MBO

	Frequency	Percent
Ja	106	36,4
Nee	122	41,9
Weet ik niet	63	21,6
Total	291	100

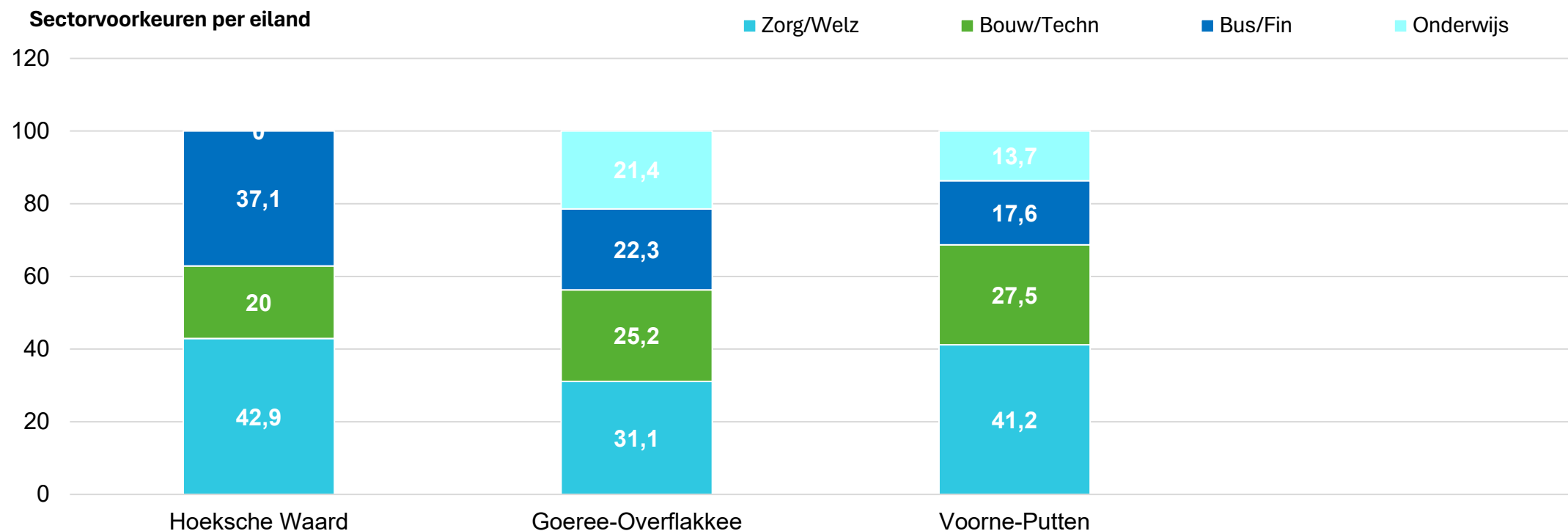
Aan welke activiteiten heb je deelgenomen om kennis te maken met beroepen en bedrijven?

- Er is een significant verschil tussen de respons van vo-leerlingen en mbo-studenten bij de vraag aan welk type LOB-activiteiten, gericht op werkexploratie, ze gaan deelnemen of hebben deelgenomen.

Welke LOB-activiteiten – VO		
	Frequency	Percent
Bedrijvenmarkt	100	44,4
Stage of bedrijfsbezoek	39	17,3
Bedrijven komen naar school tijdens LOB	30	13,3
Geen van de opties	56	24,9
Total	225	100

Welke activiteiten – MBO		
	Frequency	Percent
Bedrijvenmarkt	12	15,2
Stage of bedrijfsbezoek	30	38,0
Geen van de opties	37	46,8
Total	79	100

Naar welke sector gaat vooral jouw interesse uit, om daar later te werken? (alleen vo)

Van de 8 sectoren waaruit de jongeren konden kiezen, bleken Zorg & Welzijn, Bouw & Techniek, Business & Finance en Onderwijs het meest populair. Minder populair waren de sectoren ICT, Agri, Food en Administratief / Juridisch

Vergelijking over eilanden heen:

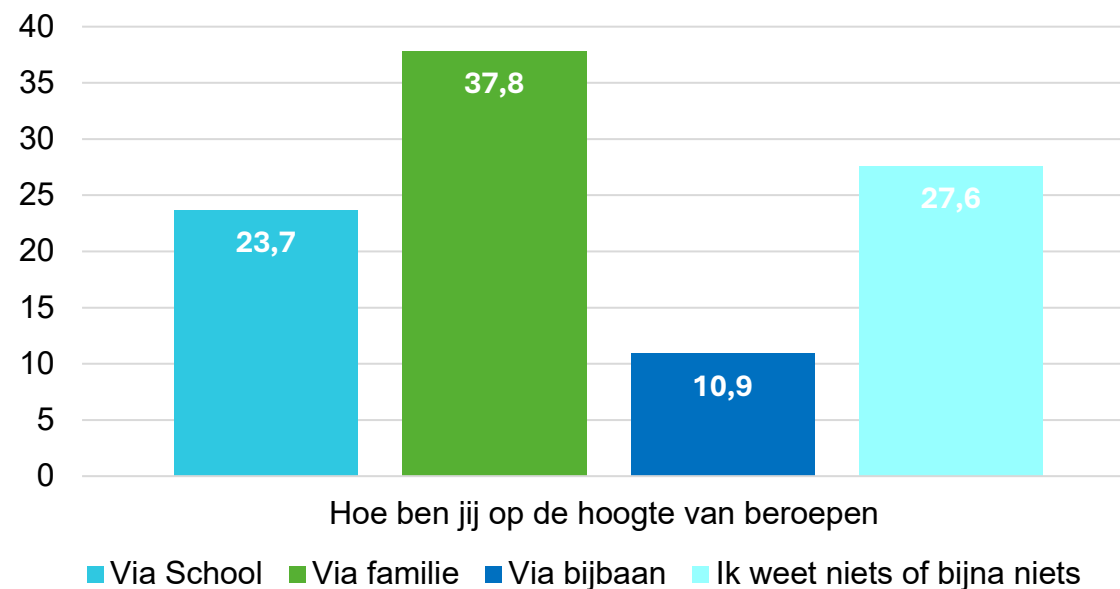
- Zorg en welzijn is de populairste sector op alle drie de eilanden, het meest populair in de Hoeksche Waard.
- Ook zien we in de Hoeksche Waard relatief veel Business & Finance
- Bouw & Techniek en Business & Finance wisselen de tweede plek af, maar overstijgen nergens de voorkeur voor Zorg & Welzijn.

Hoe ben jij op de hoogte van beroepen en werk bij jou op het eiland?

Hoe op de hoogte van beroepen? VO & MBO

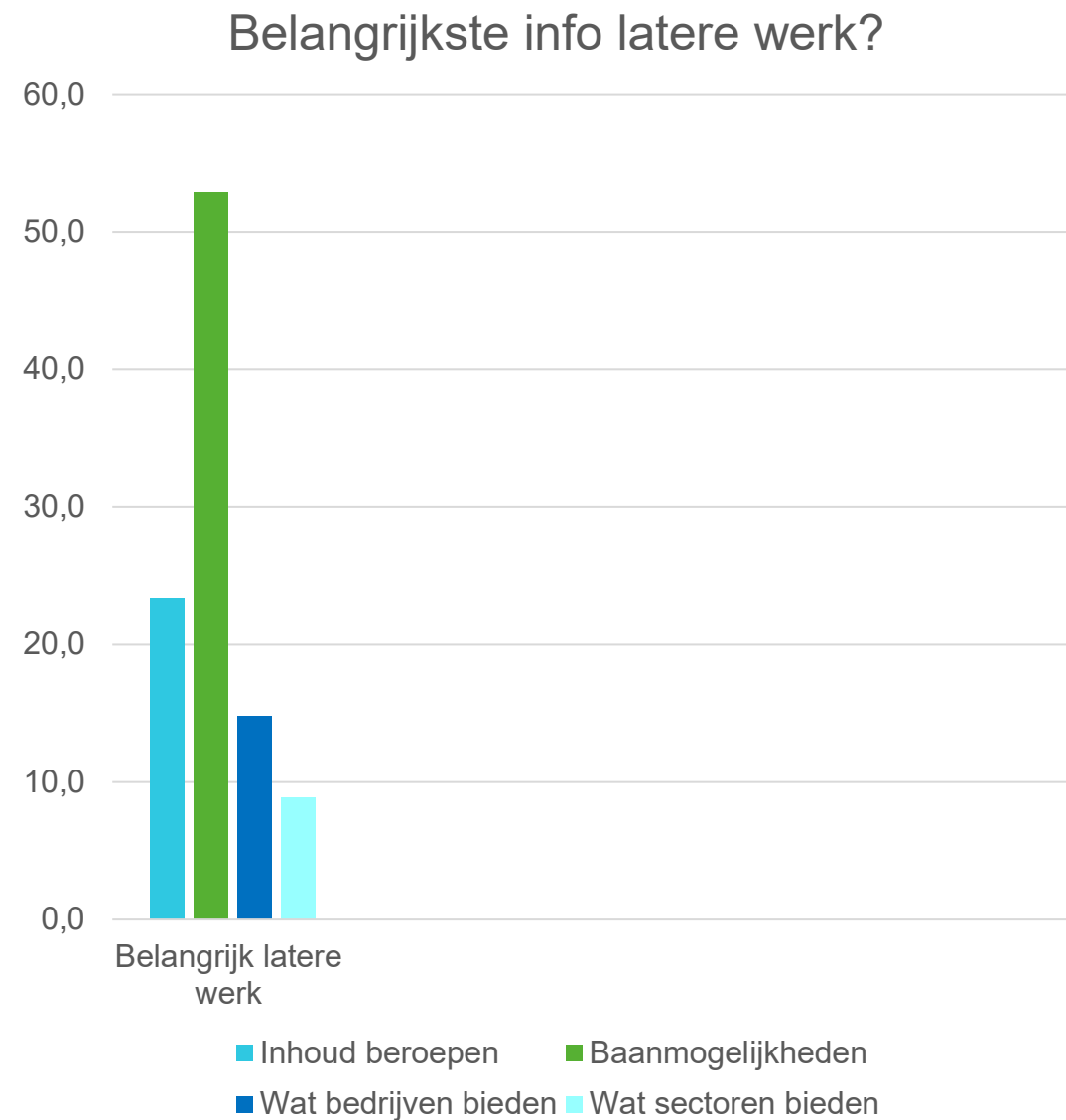
	Frequency	Percent
Via school	72	23,7
Via familie	115	37,8
Via mijn bijbaan	33	10,9
Ik weet (bijna) niets hiervan	84	27,6
Total	304	100

Oriëntatie op beroepen vo en mbo

Wat vind jij het belangrijkste om te weten te komen over jouw latere werk?

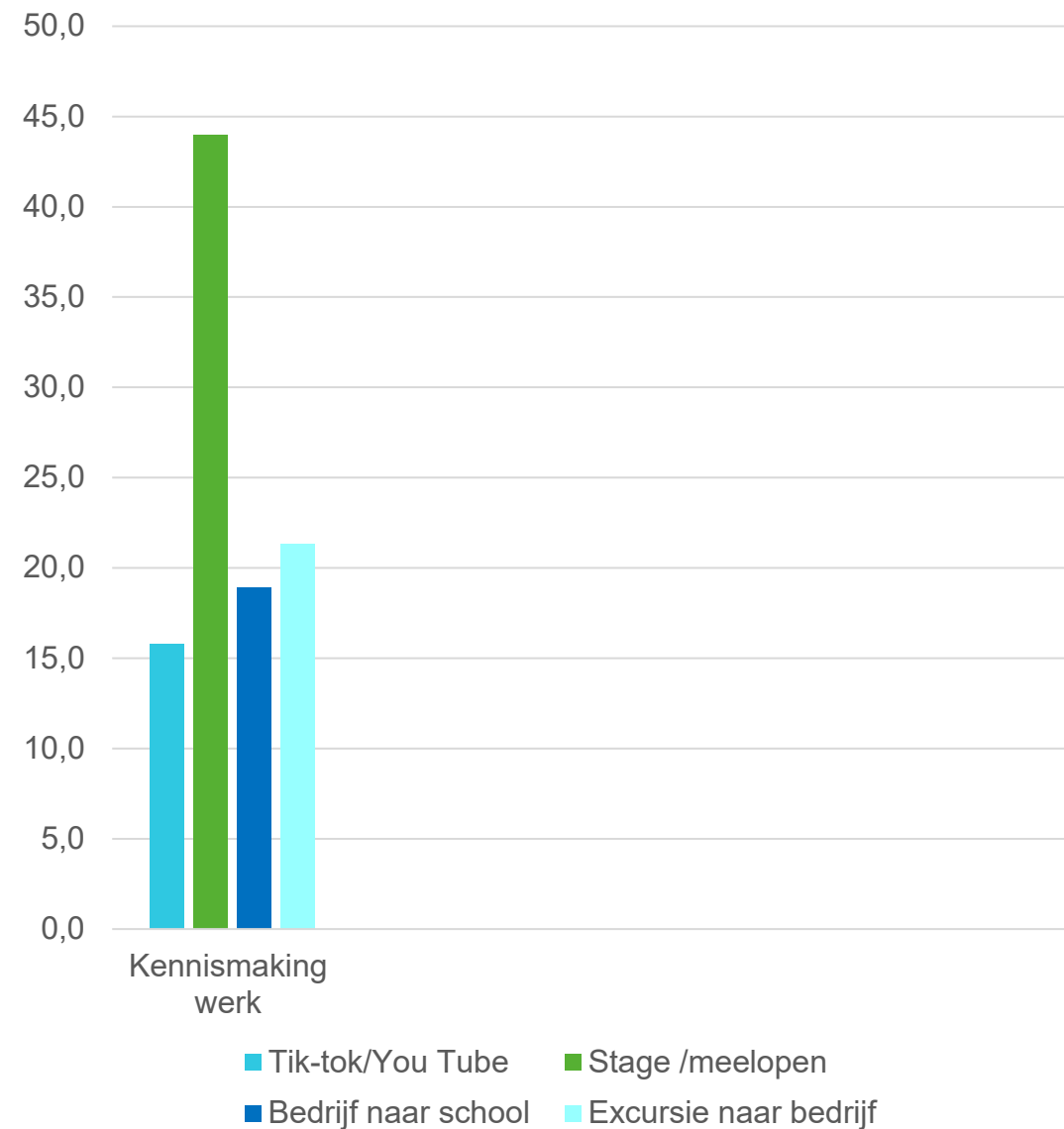
Belangrijkste info latere werk? VO & MBO		
	Frequency	Percent
Wat beroepen inhouden	70	23,0
Baanmogelijkheden	159	52,3
Wat bedrijven bieden	44	14,5
Wat sectoren bieden	31	10,2
Total	304	100,0

Wat is voor jou de beste manier om kennis te maken met beroepen en werkveld?

Beste manier van kennismaken met beroepen – VO & MBO

	Frequency	Percent
You Tube of Tik Tok	49	16,1
Stage of dagje meelopen	133	43,8
Bedrijven komen naar school	59	19,4
Excursie naar bedrijf	63	20,7
Total	304	100,0

Jongeren uit het voortgezet onderwijs en het hbo aan het woord

- Naast een enquête die is uitgezet onder alle vo-scholieren en mbo-studenten zijn jongeren in een panel bevraagd over beroepsmogelijkheden en wat naar hun idee kan helpen om ‘de wereld van het werk’ dichterbij ‘de wereld van de jongeren’ te brengen.
- Dit panel vond plaats tijdens het Kenniscafé 16 april 2025 op de Beroepscampus in Middelharnis.
- Jongeren bleken oprecht geïnteresseerd in de wereld van het werk.
- Een opmerkelijk resultaat was dat jongeren lieten weten dat zij later graag op de eilanden van de Zuid-Hollandse Delta blijven wonen: *“Bij een passende baan blijf ik het liefst op het eiland.”* Dit betekent wel dat de mobiliteit en het zelfstandig kunnen wonen een aandachtspunt is.
- Beleven is weten! Jongeren gaven in het panel aan: *“Als ik weet wat ik zou willen doen, dan zoek ik daar een passende opleiding bij in plaats van andersom.”*

Hogeschool Inholland (2025). Leerlingen CSG Prins Maurits en studenten Hogeschool Inholland tijdens het Kenniscafé op de Beroepscampus Middelharnis op 16 april 2025. Eigen opname.

Uitkomsten Meet & Greet Kenniscafé beroepscampus

- Daarnaast zijn jongeren (J) in een Meet & Greet in gesprek gegaan met bedrijven(B) en gemeenten (G) en werden deze vragen gesteld:

B/G: Wie ben jij? En weet je al wat je later zou willen worden?

J: Wie ben jij en ben jij geworden wat je vroeger wilde?

B/G: Wat denk jij dat mijn beroep inhoudt?

J: Wat vind jij het mooiste aan je beroep?

B/G: Wat vind jij echt belangrijk als jij straks bij mij zou willen komen werken?

J: Wat vind jij echt belangrijk als ik straks bij jou zou komen werken?

B/G: Zou jij eens een dag met mij mee willen lopen op het werk? En wie weet kan dat uitlopen tot een vakantie- of bijbaan.

J: Mag ik eens een dag met jou mee mogen lopen op het werk? Heb jij misschien een (bij)baan voor mij?

- De belangrijkste uitkomsten voor onderstaande thema's waren:

Carrière- en beroepsbeelden	De leerlingen aan de Meet & Greet-tafel hebben aangegeven dat het aantal gevarieerde beroepen dat wordt aangeboden bij activiteiten smal is, waardoor ze geen zicht hebben op het volledige beroepenveld. Interesse in het beroepenveld is er zeer zeker, maar ze weten niet waar ze moeten beginnen.
Belangrijk in werk	Een goede verdeling tussen jonge werknemers (leeftijdgenoten om mee te sparren) en oudere werknemers (om van te leren). De leerlingen zijn geïnteresseerd in de vraag: hoe ziet nu eigenlijk een werkweek in het echt eruit? 'Droge' beschrijvingen van een werkweek spreken niet aan.
Behoeft aan oriëntatie en exploratie	De leerlingen willen voelen wat een bepaald soort werk inhoudt en het beleven. Wat betreft oriëntatie willen ze een diverser aanbod om een goede keuze te kunnen maken. Op scholen ontbreekt vaak de tijd hiervoor.

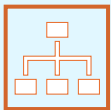
LOB 2.0: oriëntatie op de regionale beroepenmarkt

In het kader van het Delta Dreamers DNA-project is een speciale LOB* -les ontwikkeld. Deze LOB-les 2.0 richt zich specifiek op de arbeidsmarkt in de Zuid-Hollandse Delta. De LOB-les zal worden gedeeld vanaf september 2025.

*LOB= loopbaanoriëntatie en -begeleiding

Gericht op beroepen, sectoren en de veranderingen van werk

Vlogs, quizvragen, visualisaties

Met input van deelnemende bedrijven

Scholen en organisaties / bedrijven: hoe kijken zij naar jongeren en werk?

Tijdens de 41 interviews met scholen en bedrijven / organisaties is gevraagd wat er al gebeurt (of juist nog niet) om de arbeidsmarkt van de regio onder de aandacht te brengen van jongeren én van hun ouders. Daarnaast is bevraagd welke beelden bestaan bij deze partijen over hoe jongeren zich oriënteren op beroepen en werk. De belangrijkste resultaten worden hieronder weergegeven.

- Voor de arbeidsmarktbewerking wordt door bedrijven gezocht naar creatieve manieren om jongeren te benaderen.
“Zaterdagochtend opengaan, via vakantiebaantjes ze te laten zien wat het inhoudt. We willen allang niet meer de mensen alleen ‘voor ons eigen bedrijf’, maar vooral ook interesse opwekken voor het vak en later behouden voor de sector” (respondent uit de techniek).
- Vo-Scholen geven aan dat er voor LOB en voorbereiding op arbeidsmarkt initiatieven zijn om beroepsbeelden onder aandacht te brengen i.s.m. bedrijven, zoals een bedrijvenbeurs of geïntegreerd in een keuzevak: [...] *“Landelijke pilot NLT en PGPM zijn keuzevakken om naar bedrijven te gaan. Bus gehuurd en naar bedrijven gegaan, en leerlingen krijgen daar opdrachten.”*
- Jongeren hebben niet realistische, onvolledige of achterhaalde beelden van beroepen. Dit kan invloed hebben op de studievoortgang. *“Als ze niet een goed beeld hebben haken ze na paar maanden af”* (respondent uit het mbo). Jongeren blijken daarnaast geen duidelijk beeld te hebben van de beroepsmogelijkheden en het werk in hun regio. Stages en bedrijfsbezoeken worden als eye-openers ervaren.
- De onvolledige of niet kloppende beroepsbeelden blijken te variëren per sector:
 - Zorg en welzijn:** Er is **respect** voor het beroep, maar jongeren zien het ook als zwaar werk met een hoge verantwoordelijkheid. Er zijn twijfels over de haalbaarheid van een langdurige loopbaan.
 - Techniek:** wordt geassocieerd met **‘vies werk’**, lassen of assemblage. Ouders kennen de sector onvoldoende, waardoor ze weinig bijdragen aan positieve beïnvloeding. De innovatieve kant van techniek wordt onvoldoende gezien.
 - Business en Finance:** Het beroepsbeeld van Business is **vaag**: jongeren kunnen business-functies moeilijk plaatsen of herkennen. Jongeren zien Finance vaak als **saai** of abstract: ‘alleen maar cijfers’.
 - Agri:** Het beroepsbeeld is vaak **achterhaald**. Jongeren en ouders kennen de moderne, technologische kant van de landbouw niet.
- Veel werk en beroepen veranderen onder invloed van AI. Het bewustzijn hierover bij jongeren en in het onderwijs is in dit onderzoeksproject zeer beperkt gebleken.

Conclusies en aanbevelingen jongerenonderzoek

CONCLUSIES:

- Zowel de enquête onder jongeren als het onderzoek bij de deelnemende scholen, bedrijven en gemeenten hebben laten zien dat de beelden die jongeren hebben van de latere beroepen niet realistisch zijn: ze onvolledig, onjuist of achterhaald.
- Scholen werken eraan om jongeren realistische beroepsbeelden bij te brengen en kennis te laten maken met de regionale arbeidsmarkt in de vorm van bedrijvenmarkten en bedrijfsbezoeken. Echter, de vraag is of dit voldoende is.
- Jongeren willen geïnformeerd worden over de arbeidsmarkt aan de hand van ‘echte’ ervaringen. De interesse in de arbeidsmarkt is er zeker.

AANBEVELINGEN:

- Laat jongeren meer zien en meer ervaren zodat ze op basis hiervan kunnen kiezen.
- Studiekeuze- of beroepstesten leveren in het algemeen weinig op, dit zijn vaak afvinklijstjes en te veel gericht op ‘wie ben ik, wat kan ik, wat wil ik’? Om goed te kunnen kiezen, moet je weten wat de mogelijkheden zijn.
- Hetzelfde geldt voor beroepskeuze. Vacaturebeschrijvingen zijn niet aansprekend als deze alleen uit teksten bestaan.
- Laat jongeren beleven wat een bepaald beroep inhoudt. Snuffelstages en aansprekende vlogjes of filmpjes van bedrijven kunnen bijdragen aan een realistischer beeld van een toekomstig beroep.

LEESPPRESENTATIE:

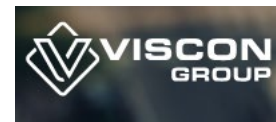
- Een eindrapportage met daarin alle resultaten van dit onderzoeksproject wordt gepubliceerd in juli 2025.
- De eindrapportage komt uit in de vorm van een leespresentatie onder de titel ‘Leespresentatie Delta Dreamers DNA – juli 2025’.

Deze publicatie is tot stand gekomen met medewerking van:

ONDERWIJS	BEDRIJVEN & ORGANISATIES	GEMEENTEN
Albeda Zorgcollege CSG Prins Maurits CSG Willem van Oranje Hogeschool Inholland Lentiz Middelharnis OSG Galilei Ring van Putten Penta Oude Maas RGO Middelharnis (vo) RGO Beroepscampus (vmbo en mbo) STC Brielle Yuverta Klaaswaal Zadkine Business College	Anna voor Zorg Spijkenisse Bosman Watermanagement Dekker Elektro Dogterom Flowerbulbs DS People Eilandmarketing Ouddorp Farm 24 Groeneveld Groen Grond Infra GS Birkhoff Staalwerken Hermans & Partners IOB Partou kinderopvang Rotterdamse Zorg Sjaloom Zorg SGS Trots op Goeree TTW TVB UTT Procurement VDH Transport Viscon group Waterschap Hollandse Delta WEA Accountants Zorgcampus Hoeksche Waard Zorgcampus Nissewaard Zuidwester Zorg	Gemeente Hoeksche Waard Gemeente Goeree-Overflakkee Gemeente Nissewaard Gemeente Voorne-Putten

ZORGCAMPUS
Nissewaard

Lentiz | onderwijsgroep

Delta Dreamers DNA: wie?

- Delta Dreamers DNA is een project dat is uitgevoerd door het lectoraat Human Capital van Hogeschool Inholland.
- Aan dit project hebben meegewerkt:
 - Jeany van Beelen- Slijper - associate lector en projectleider
 - Petra Biemans - lector
 - Marleen Bartelts-Schilt - docent onderzoeker
 - William Hazenbroek - docent onderzoeker
 - Iris van Noort - docent onderzoeker
 - Adrie Oosterom - docent onderzoeker
 - Kristian de Oude - docent onderzoeker
 - Esther Reith – onderzoeksassistent
- Het project is mogelijk gemaakt door de Regiodeal Zuid-Hollandse Delta, thema aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.
- In het project participeerden 26 organisaties uit vier sectoren (Agri, Bouw & Techniek, Business & Finance en Zorg & Welzijn), 12 scholen en 4 gemeenten, allen afkomstig van de eilanden Voorne-Putten, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee.

Colofon

Deze publicatie is een uitgave van Hogeschool Inholland. Het is een uitgave die in licentie is gegeven volgens Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal-licentie.

Juni 2025

Foto op voorkant:

OpenAI (2025). Jongeren op een veerpont in Zuid-Holland [AI-gegenereerde afbeelding]. Gemaakt met DALL·E 3 via ChatGPT. <https://openai.com/dall-e>

Afbeelding op pagina 2:

Shutterstock (2025). Shutterstock-afbeelding gebruikt met licentie. <https://www.shutterstock.com>